

Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag

Till miljö- och jordbruksutskottet

Miljö- och jordbruksutskottet har berett bostadsutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 2004/05:150 Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag jämte motioner i de delar de berör utskottets beredningsområde.

Bostadsutskottet behandlar i detta yttrande de för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö i propositionen föreslagna ändringarna av delmålen om planeringsunderlag, kulturhistoriskt värdefull bebyggelse samt energianvändning m.m. i byggnader jämte motioner väckta i anledning av regeringens förslag i dessa delar samt andra motionsförslag som rör respektive delmål. Därutöver finner utskottet anledning att ta upp fyra motionsförslag. Dessa förslag avser ökad användning av trä i byggandet, lågstrålande zoner, vandring svägar för fisk respektive digitala kartor.

Det innebär att utskottet i yttrandet behandlar motionerna 2004/05: MJ29 (s), 2004/05: MJ31 (s), 2004/05: MJ33 (fp) yrkandena 8 och 9, 2004/05: MJ37 (m, fp, kd, c) yrkandena 31, 32, 34 och 35 samt 2004/05: MJ38 (mp, -) yrkandena 50, 58, 80, 90, 92, 95, 99, 111 och 119.

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag beträffande ändringar av delmålen om planeringsunderlag, kulturhistoriskt värdefull bebyggelse samt energianvändning m.m. i byggnader och avstyrker de med anledning därav väckta motionsförslagen. Också de övriga motionsförslagen avstyrks.

Till yttrandet har fogats två avvikande meningar.

Utskottet

Inledning

Riksdagen fastställde år 1999 miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö (prop. 1997/98:145, bet. 1998/99: MJU6, rskr. 1998/99:183). Inriktningen är att miljö kvalitetsmålet skall nås inom en generation. Målet formulerades enligt följande.

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden skall tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar skall lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

I propositionen Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier lade regeringen förslag om 62 delmål till samtliga miljö kvalitetsmål utom Begränsad klimatpåverkan. Förslagen antogs av riksdagen i november 2001 (prop. 2000/01:130, bet. 2001/02: MJU3, rskr. 2001/02:36). I proposition Vissa inomhusmiljöfrågor föreslog regeringen att miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö skulle kompletteras med ett delmål för inomhusmiljön. Riksdagen beslutade i juni 2002 i enlighet med förslaget (prop. 2001/02:128, bet. 2001/02:BoU14, rskr. 2001/02:291). I proposition Ett samhälle med giftfria och resurssnåla kretslopp föreslog regeringen att två nya delmål skulle införas under miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Förslagen antogs av riksdagen i oktober 2003 (prop. 2002/03:117, bet. 2003/04: MJU4, rskr. 2003/04:13).

För miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö finns nu tio delmål. De avser planeringsunderlag, kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, buller, uttag av naturgrus, avfall, avfallsdeponier, energianvändning m.m. i byggnader, god inomhusmiljö, matavfall från hushåll, restauranger m.m. samt matavfall från livsmedelsindustrier m.m. Av dessa har delmålen om planeringsunderlag, kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, buller, energianvändning m.m. i byggnader samt god inomhusmiljö ansetts höra till bostadsutskottets beredningsområde.

Regeringens förslag berör tre av dessa delmål. Det är delmålen om planeringsunderlag, kulturhistoriskt värdefull bebyggelse samt energianvändning m.m. i byggnader. Utskottet behandlar inledningsvis propositionens förslag och motionsförslag i dessa delar. I redovisningen har de i propositionen föreslagna ändringarna kursiverats, både i den nuvarande lydelsen och i förslaget till ändring.

I ett avslutande avsnitt behandlar utskottet ytterligare fyra motionsförslag som tar upp frågor om ökad användning av trä i byggandet, lågstrålande zoner, vandringsvägar för fisk respektive digitala kartor.

Ändrade delmål för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö, m.m.

Delmålet om planeringsunderlag

Förslag i propositionen och i motioner som tar sikte på delmålet utformning

Nuvarande mål

Senast år 2010 skall fysisk planering och samhällsbyggande grundas på program och strategier för:

- hur ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur kan åstadkommas så att *bilanvändningen kan minska* och förutsättningarna för miljöanpassade och resurssnåla transporter förbättras,
- hur kulturhistoriska och estetiska värden skall tas till vara och utvecklas,
- hur grön- och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden skall bevaras *och utvecklas och andelen hårdgjord yta inte ökas*,
- hur energianvändningen skall effektiviseras, hur förnybara energiresurser skall tas till vara och hur utbyggnad av produktionsanläggningar för fjärrvärme, solenergi, biobränsle och vindkraft skall främjas.

Regeringens förslag

Senast år 2010 skall fysisk planering och samhällsbyggande grundas på program och strategier för:

- hur ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur kan åstadkommas så att *transportbehovet minskar* och förutsättningarna för miljöanpassade och resurssnåla transporter förbättras,
- hur kulturhistoriska och estetiska värden skall tas till vara och utvecklas,
- hur grön- och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden skall bevaras, *vårdas och utvecklas för såväl natur- och kulturmiljö- som friluftslivsmål, samt hur andelen hårdgjord yta i dessa miljöer fortsatt begränsas*,
- hur energianvändningen skall effektiviseras *för att på sikt minskas*, hur förnybara energiresurser skall tas till vara och hur utbyggnad av produktionsanläggningar för fjärrvärme, solenergi, biobränsle och vindkraft skall främjas.

Motionsförslagen

Motion 2004/05: MJ37 (fp, m, kd, c) yrkande 31 innehåller förslag om att riksdagen skall fatta beslut om att delmålet skall ha följande lydelse.

Senast år 2010 skall fysisk planering och samhällsbyggande grundas på program och strategier för:

- hur den fysiska planeringen skall utformas så att förutsättningarna för miljöanpassade och resurssnåla transporter förbättras,

- hur kulturhistoriska och arkitektoniska värden skall tas till vara och utvecklas,
- hur grön- och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden skall bevaras, vårdas och utvecklas för såväl natur och kulturmiljö samt fritidsändamål och andelen hårdgjord yta i dessa miljöer fortsatt begränsas,
- hur den fysiska planeringen underlättar för infrastrukturutbyggnad av miljöeffektiv energiproduktion och distribution såsom t.ex. fjärrvärme,
- hur den fysiska planeringen skall utformas för att ta hänsyn till effekterna av de troliga klimatförändringar som växthuseffekten innebär.

Som skäl för sitt förslag redovisar motionärerna att planeringsmålet bör renodlas något för att få starkare fokus på rena miljöfrågor. De anser att det i nuläget finns anledning att lyfta in en beredskap för samhällets påverkan av de förväntade följderna av växthuseffekten. I de expanderande tätorterna är trycket på ökad bostadsbebyggelse stort. Motionärerna anser att delmålet inte skall få tolkas så att en död hand läggs över nybyggnationen i tätorter.

Även i motion 2004/05: MJ38 (mp, -) yrkande 90 finns förslag om delmålet utformning. Motionärerna anser att målet kring hårdgjord yta inte bör revideras och att regeringens förslag i den delen alltså skall avslås. De anför vidare att regeringens förslag innebär en devalvering av delmålet på denna punkt. I samma motion (yrkande 99) finns också förslag om biologisk mångfald i tätort (förslag om tillkännagivande). Motionärerna anser att prioritering av hotade arter i täktåterställningsärenden samt grova träd behöver lyftas in i ett särskilt delmål om bevarande av biotoper i bebyggd miljö.

Slutligen vill motionärerna bakom motion 2004/05: MJ33 (fp) yrkande 9 tydliggöra behovet av närhet till grönområden (förslag om tillkännagivande).

Utskottets ställningstagande

I propositionen redovisar regeringen att man bedömer att skrivningen om att andelen hårdgjord yta i värdefulla grön- och vattenområden inte skall öka bör omformuleras. Det är enligt regeringen fortsatt viktigt att andelen hårdgjord yta i dessa miljöer hålls begränsad men samtidigt bör det finnas en flexibilitet som innebär att det inte blir konflikt med andra vitala samhällsintressen. Syftet med skrivningen uppnås med den nu omformulerade strecksatsen om grön- och vattenområden och med de strecksatser under delmålet som beskriver utgångspunkten för och inriktningen av den fysiska planeringen. De problem som hänger samman med en hög andel hårdgjord yta i städer och tätorter bör fortsatt uppmärksammas i samband med kommunernas strategiska planeringsarbete och då utifrån fler aspekter än de som avser hur grönstrukturen skall utvecklas.

Vidare redovisar regeringen i propositionen att man i skrivelsen En samlad naturvårdspolitik (skr. 2001/02:171) bedömde att den tätortsnära naturens ställning i förhållande till annan mark- och vattenanvändning bör stärkas, inte minst med hänsyn till friluftslivet. Detta gäller större städer i

allmänhet och storstadsregionerna i synnerhet. I skrivelsen framhålls kommunala naturvårdsprogram som strategiskt för att delmålet om planeringsunderlag skall kunna nås. Som ett led i uppföljningen av skrivelsen har regeringen under 2004 initierat en särskild satsning på lokala och kommunala naturvårdsprojekt. Vidare har regeringen gett de tre länsstyrelserna i storstadsregionerna i uppdrag att i samarbete med kommunerna genomföra bevarandeprogram för de mest värdefulla områdena för friluftsliv och naturvård. Trots dessa insatser bedömer regeringen att det krävs fortsatta åtgärder för att nå delmålet i denna del. I detta sammanhang bör även vikten av samverkan mellan natur- och kulturmiljöarbetet uppmärksammas. En viktig åtgärd, i linje med vad som anförs i skrivelsen, är att uppmuntra fler kommuner att ta fram heltäckande kommunala naturvårdsprogram, som också bör innefatta friluftslivets intressen. Därför föreslår regeringen att denna del av delmålet ändras och förtydligas.

Bostadsutskottet ansluter sig till regeringens i propositionen redovisade bedömningar och ställer sig bakom regeringens förslag angående delmålet om planeringsunderlag. Utskottet finner inte tillräckliga skäl för att som förespråkas i den borgerliga flerpartimotionen göra ytterligare förändringar i delmålet eller införa ytterligare ett delmål som förespråkas i mp-motionen eller ställa sig bakom förslaget om tillkännagivande som förespråkas i fp-motionen.

Bostadsutskottet tillstyrker regeringens förslag om delmålets utformning och avstyrker motionsförslagen.

Övriga förslag som rör delmålet om planeringsunderlag

Motionen

I motion 2004/05:MJ38 (mp, -) yrkande 119 finns förslag som handlar om *externhandelscentrum* (förslag om tillkännagivande). Motionärerna anför att enligt regeringen skall planering och byggande grundas på program och strategier för hur ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur kan åstadkommas så att bilanvändningen kan minska och förutsättningarna för miljöanpassade och resurssnåla transporter förbättras. De anser att det måste innebära ett tydligt avståndstagande från externhandelscentrum. Dagligvaruhandeln måste enligt motionärerna finnas där människor bor.

Utskottets ställningstagande

Frågor om *extern handel* har många gånger varit föremål för behandling i bostadsutskottet (senast i bet. 2004/05:BoU11). Utskottet ansåg då, liksom året innan, att bl.a. PBL-kommitténs arbete borde avvaktas. PBL-kommittén har haft i uppdrag att utarbeta förslag som främjar kommunal och regional samverkan för att förbättra fysisk planering inte minst med avseende på trafikplanering. Uppdraget har nyligen slutredovisats (se SOU 2005:77). Kommittén har föreslagit ett slopande av regeringens möjlighe-

ter till planföreläggande, dvs. att förelägga en kommun att inom viss tid anta, ändra eller upphäva en detaljplan eller områdesbestämmelser för att tillgodose behovet av mellankommunal samordning. Förslaget tar sikte på den statliga kontrollen och berör t.ex. vissa externa handelsetableringar.

Utskottet vill inte föregripa de kommande övervägandena om externa handelsetableringar med anledning av PBL-kommitténs slutbetänkande och avstyrker motionsförslaget.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Förslag i propositionen om ändrad utformning av delmålet

Nuvarande mål

Den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen skall senast år 2010 vara identifierad och ett program finnas för skydd av dess värden. Samtidigt skall minst 25 % av den värdefulla bebyggelsen vara långsiktigt skyddad.

Regeringens förslag

Bebyggelsens kulturhistoriska värden skall senast år 2010 vara identifierade och ha en långsiktigt hållbar förvaltning.

Utskottets ställningstagande

Förslaget har inte mött invändningar i någon motion. Utskottet tillstyrker förslaget.

Buller

Motionsförslag om ändrad utformning av delmålet, m.m.

Nuvarande delmål

Antalet människor som utsätts för trafikbullerstörningar överstigande de riktvärden som riksdagen ställt sig bakom för buller i bostäder skall ha minskat med 5 % till år 2010 jämfört med år 1998.

Motionerna

I motion 2004/05: MJ37 (fp, m, kd, c) yrkande 32 föreslås att riksdagen skall fatta beslut om ändring av delmålet så att det avser bullerstörningar och inte trafikbullerstörningar. De pekar på att även om trafikbuller är den vanligaste orsaken till bullerstörningar förekommer också andra bullerkällor.

Motion 2004/05: MJ38 (mp, -) yrkande 92 innehåller förslag om minskat buller i bebyggda områden (förslag om tillkännagivande). Motionärerna förespråkar genomförande av åtgärder för minskat buller i bebyggda områden. De anser att delmålet för minskat buller bör utgå från ett folkhälsoper-

spektiv och inte gälla enbart trafikbuller utan allt buller. Det bör även vara en ambition att antalet människor som är störda av buller skall minska. De vill även införa bindande gränsvärden för buller.

I motion 2004/05: MJ33 (fp) yrkande 8 lämnas förslag om skärpning av kraven på bullerbekämpning (förslag om tillkännagivande).

Motion 2004/05: MJ31 (s) innehåller förslag om flexibla bullerrestriktioner vid byggnation i tätorter (förslag om tillkännagivande). Boverket har enligt motionärerna skärpt tillämpningen av bullernormen. En konsekvens av detta kan bli att man endast kan bygga bostadsområden utanför städerna. Det finns enligt motionärerna en stark efterfrågan på bostäder i städerna. Därför bör myndigheterna tolka bullernormerna mer flexibelt med hänsyn till om man bygger i stadsmiljö eller i glesbygd.

Utskottets ställningstagande

Bullerfrågor i allmänhet behandlades våren 2005 i betänkande 2004/05: BoU11. I samband med detta hölls även en offentlig utfrågning. Utskottet avstyrkte motionsförslagen och hänvisade bl.a. till pågående utredningsarbete inom PBL-kommittén och Miljöbalkskommittén samt till Utredningen om åtgärdsprogram (M 2004:05). Den sistnämnda utredningen beräknas avsluta sitt arbete senast den 31 oktober 2005. PBL-kommittén har nyligen redovisat sitt slutbetänkande. Kommittén har avstått från att lämna förslag till ändringar av möjligheterna till avsteg från t.ex. riktvärden för trafikbuller eftersom grunderna för begränsningarna ges i miljöbalken. Inte heller Miljöbalkskommittén, som i juni redovisade sitt slutbetänkande (SOU 2005:59), har föreslagit ändringar som fokuserar på möjligheterna till avsteg från de av riksdagen antagna riktvärdena för trafikbuller (se prop. 1996/97:53, bet. 1996/97:TU7, rskr. 1996/97:174) vilka delmålet syftar på.

Regeringen redovisar i propositionen som sin bedömning att delmålet inte bör ändras och pekar på att delmålet endast omfattar trafikbullerstörningar. Störningar från andra bullerkällor, t.ex. från hissar och tekniska försörjningssystem, är enligt regeringen också vanligt förekommande. Byggnadsmiljöutredningen (dir. 2004:16) har bl.a. därför haft till uppgift att föreslå delmål för buller i inomhusmiljön. Utredaren har redovisat sina överväganden och anger att det saknas kunskaper som kan bilda underlag för att föreslå delmål för inomhusbuller. Regeringen anser att det är angeläget att delmålet ses över och att större fokus läggs på hälsoeffekter och antalet människor som är störda av buller från olika slags källor. Regeringen avser därför att i samråd med berörda myndigheter och övriga intressenter ta fram kompletterande underlag som kan ligga till grund för en omformulering av delmålet. I avvaktan på sådant underlag bör dock den nuvarande formuleringen av delmålet kvarstå.

Regeringen anför vidare att för att minska antalet bullerstörda och för att bevara relativt tysta områden krävs bättre underlag för planering och beslut om bl.a. bostadsbyggande och infrastruktur. Som beslutsunderlag behövs såväl kartläggning av de nuvarande förhållandena som handlings-

program för framtida planering och åtgärdsprogram för att komma till rätta med problemen. Den kommunala översiktsplanen kan vara ett användbart instrument i det långsiktiga arbetet för en god ljudmiljö. Därtill bidrar även EG-direktivet om omgivningsbuller som har införlivats i svensk lagstiftning genom förordningen (2004:675) om omgivningsbuller. Förordningen syftar till att samordna arbetet med buller genom gemensamma bullermått, kartläggnings- och bedömningsmetoder, information till allmänheten och fastställda åtgärdsprogram. Enligt förordningen skall kommuner med mer än 250 000 invånare senast 2007 ha kartlagt omgivningsbullret inom kommunen och senast 2008 ha upprättat åtgärdsprogram. Kommuner med mer än 100 000 invånare skall ha utfört motsvarande uppgifter före 2012 respektive 2013. Miljömålsrådet föreslår att kartläggning och åtgärdsprogram tas fram för svenska tätorter med mer än 50 000 invånare. Regeringen anser att en nationell utvidgning enligt Miljömålsrådets förslag bör övervägas först när erfarenhet vunnits av den första etappens kartläggning och åtgärdsprogram. Det är viktigt att frågan om buller omhändertas i samband med planering och byggande av bostäder. Därför har Boverket haft regeringens uppdrag att utarbeta en vägledning för bl.a. kommunerna i frågor som rör tillämpningen av riktvärdena för buller vid planering och byggande av bostäder. Boverket redovisade den 30 oktober 2004 uppdraget. Rådet föreslår vidare att större fokus bör läggas på åtgärder som dämpar buller vid källan. Trafikbuller är ett gemensamt problem inom EU och arbete för att finna former för att dämpa buller redan vid källan pågår. Kommissionen kommer bl.a. under 2005 att intensifiera arbetet med att minska buller från vägtrafiksektorn, med utgångspunkt från pågående arbete i expertgruppen för FN:s ekonomiska kommission för Europa, UN/ECE. Sverige deltar aktivt i detta arbete. Miljömålsrådet föreslog vidare att ett nationellt kunskapscentrum och nätverk mellan kommuner och regioner bildas. Detta centrum bör bl.a. ha till uppgift att sprida forskningsresultat, erfarenheter och goda exempel. Regeringen anser dock att det av Naturvårdsverkets instruktion framgår att verket skall ha ett övergripande och samordnande ansvar för omgivningsbuller. Kunskapsförsörjning när det gäller buller ingår således i verkets uppgifter.

Utskottet finner liksom regeringen att frågor om delmålet utformning bör anstå till dess att arbetet med att ta fram ytterligare underlag för bedömningarna har avslutats och kan därför inte nu ställa sig bakom förslag om ändrat delmål.

De övriga motionsförslagen tar upp frågor som utskottet nyligen behandlade i betänkande 2004/05:BoU11. Utskottet fann då att det pågående utredningsarbetet m.m. borde avvaktas och avstyrkte samtliga motionsförslag angående buller. Även nu finner utskottet skäl att avvakta och avstyrker därför förslagen.

Energianvändning m.m. i byggnader

Förslag i propositionen och i motioner som tar sikte på delmålet utformning

Nuvarande mål

Miljöbelastningen från energianvändningen i bostäder och lokaler minskar och är lägre år 2010 än år 1995. Detta skall bl.a. ske genom att den totala energianvändningen effektiviseras för att på sikt minska.

Regeringens förslag

Miljöbelastningen från energianvändningen i bostäder och lokaler minskar och är lägre år 2010 än år 1995. Detta skall bl.a. ske genom att den totala energianvändningen effektiviseras för att på sikt minska *samt att andelen energi från förnybara energikällor ökar.*

Motionerna

I motion 2004/05: MJ37 (fp, m, kd, c) yrkande 34 finns förslag om att riksdagen skall fatta beslut om att delmålet skall ges följande lydelse.

Miljöbelastningen från energianvändningen i bostäder och lokaler minskar och är lägre år 2010 än år 1995. Bostadssektorn bör minska sitt bidrag till utsläpp av växthusgaser med minst 40 % till 2020 jämfört med utsläppen 1995. Detta skall bl.a. ske genom att den totala energianvändningen effektiviseras för att på sikt minska samt en övergång till uppvärmning som inte baseras på fossila bränslen.

Motionärerna anför att det är viktigt att man koncentrerar sig på minskningen av fossila bränslen i detta delmål. Det är också viktigt att få en tydlig men realistisk markering av hur stor minskning av växthusgaser som bostadssektorn kan bidra med. De framhåller att rapporten Klimatkontroll 2004 pekar på att en minskning med 40 % av utsläppen till 2020 jämfört med 1995 inte är orealistisk. Bostadssektorn är den sektor i samhället där minskningar av växthusgaser hittills varit störst och där minskningar är lättast att göra.

Även motion 2004/05: MJ38 (mp, -) yrkande 95 innehåller förslag om delmålet utformning. Motionärerna vill att delmålet skall ges följande lydelse.

Miljöbelastningen från energianvändningen i bostäder och lokaler minskar och är lägre år 2010 än år 1995. Detta skall bl.a. ske genom att den totala energianvändningen minskas med 20 % samt andelen energi från förnybara källor ökar kontinuerligt.

Utskottets ställningstagande

I propositionen redovisar regeringen att man anser det vara angeläget att andelen energi från förnybara energikällor fortsätter att öka. Mot denna bakgrund föreslås en komplettering av delmålet. Vidare anför regeringen att ytterligare kostnadseffektiva åtgärder för att minska energianvändningen bör vidtas och redovisar bl.a. att förslag till genomförande av EG:s direktiv om byggnaders energiprestanda kommer att lämnas under år 2005.

I likhet med vad som framhålls i den ena motionen redovisar regeringen även att flera studier pekar på att potentialen för energieffektivisering i bostäder och lokaler, trots befintliga styrmedel, fortfarande är mycket stor. Regeringen bedömer därför att ytterligare styrmedel behövs för att denna potential skall kunna utnyttjas. Boverket har som ett led i detta fått i uppdrag att i samverkan med Statens energimyndighet och Naturvårdsverket analysera och konkretisera Miljövårdsberedningens förslag i promemorian Strategi för en energieffektiv bebyggelse (PM 2004:2). Förslaget avser en ändrad lagstiftning vid ny- och ombyggnation samt införande av ekonomiska incitament. Miljöförbättrande åtgärder i privata fastigheter anges i propositionen kunna ge upphov till ökat uttag av fastighetsskatt, något som kan minska incitamenten till miljöinvesteringar. Miljömålsrådet har föreslagit att fastighetsbeskattningen skall anpassas så att energieffektiviseringsåtgärder inte leder till ökad beskattning. Regeringen avser att analysera förslaget, samtidigt som principen att marknadsvärdet är grunden för fastighetstaxeringen beaktas.

I det fortsatta arbetet med åtgärder som syftar till energieffektivisering anför regeringen att det är viktigt att effekterna av energi- och koldioxidbeskattningen och erfarenheter från LIP (lokala investeringsprogram) och Klimp (klimatinvesteringsprogram) tas till vara. Likaså måste enligt regeringen de målkonflikter som kan uppstå vad gäller de kulturhistoriska värdena och inomhusmiljön uppmärksammas. För att eventuellt kunna precisera delmålet ytterligare behövs enligt regeringens mening mer underlag. De två utredningarna Byggnadsdeklarationsutredningen (SOU 2004:78) och Energideklarering av byggnader – för effektivare energianvändning (SOU 2004:109) har lämnat förslag avseende obligatoriska deklARATIONER om energianvändningen i byggnader. Uppgifter från dessa deklARATIONER kan enligt regeringen komma att ge tillgång till önskat statistiskt underlag om energianvändning och uppvärmningskällor i bostäder och lokaler. Utredningarna bereds inom Regeringskansliet och en proposition är aviserad till december innevarande år.

Liksom motionärerna anser bostadsutskottet med instämmande i regeringens bedömning att andelen energi från förnybara energikällor bör öka. Motionärerna vill dock till skillnad från regeringen redan nu precisera målet. Enligt utskottets mening framstår det som rimligt att avvakta med en precisering till dess att underlaget har kompletterats.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionsförslagen.

Övriga förslag som rör delmålet om energianvändning m.m. i byggnader

Motionen

Motion 2004/05:MJ38 (mp, -) yrkande 111 innehåller krav på energisnålt byggande. Motionärerna anser att fokus bör ligga på energisnåla lösningar. All av staten subventionerad renovering såsom ROT-bidrag skall enligt motionärerna ha en klar miljöambition. Nyproducerade hus måste vara energisnåla och uppvärmda på ett bra sätt. Solfångare för tappvarmevatten bör enligt motionärerna vara obligatoriskt.

Utskottets ställningstagande

Regeringen redovisar i propositionen att det med lämpligt utformade stimulanser är möjligt att uppnå en väsentlig energieffektivisering och andra miljöförbättringar i både nyttillkommande och existerande bebyggelse. Bedömningen sägs styrkas av ett flertal studier. I utredningsbetänkandet Energideklarering av byggnader – för effektivare energianvändning (SOU 2004:109) framhålls att potentialen för att effektivisera energianvändningen i den befintliga bebyggelsen är mycket stor och att en betydande effektivisering av dagens energianvändning i bebyggelsen skulle vara genomförbar med konventionell teknik och god drift. Energibesparingspotentialen beräknas i betänkandet till drygt 30 %. Vidare har ett antal statliga fastighetsägare som haft i uppdrag att i samråd med Statens energimyndighet, Boverket och Riksantikvarieämbetet beskriva förutsättningar och möjligheter för ökad effektivisering och minskat beroende av fossila bränslen (minskad miljöbelastning från energianvändning) redovisat stora effektiviseringspotentialer. Uppdraget redovisades den 1 juni 2004 och visar att en väsentlig energibesparing kan uppnås genom relativt enkla åtgärder. Flera av föreslagna åtgärder uppges vara lönsamma på kort, respektive medellång tid. Ovan beskrivna åtgärder samt införandet av EG-direktivet om energideklarering av byggnader (2002/91/EG) förväntas enligt regeringen få en stimulerande effekt på energieffektivisering. Regeringen bedömer dock att det finns skäl att överväga ytterligare kostnadseffektiva insatser för att säkerställa att den totala energianvändningen i sektorn på sikt minskar. Regeringen avser därför att återkomma med förslag till ytterligare insatser för energieffektivisering i bebyggelsen. I detta sammanhang är det viktigt att målkonflikter som kan uppstå vad gäller de kulturhistoriska värdena och inomhusmiljön uppmärksammas.

Det kan här även nämnas att regeringen i budgetpropositionen föreslår bidrag med sådan miljöambition som motionärerna efterlyser. Ett av förslagen innebär ett stöd till ägare av småhus, flerbostadshus samt bostadsanknutna lokaler i syfte att stimulera hel- eller delkonvertering från direktverkande elvärme till fjärrvärme eller individuell uppvärmning från värmepump, biobränslen samt solvärme. Ett liknande förslag har lämnats avseende konvertering från uppvärmning med olja.

Utskottet finner inte tillräckliga skäl för att nu gå motionärerna till mötes och avstyrker därför förslaget.

Inomhusmiljö

Motionsförslag om ändrad lydelse

Nuvarande delmål

År 2020 skall byggnader och deras egenskaper inte påverka hälsan negativt.

Därför skall det säkerställas att

- samtliga byggnader där människor vistas ofta eller under längre tid senast år 2015 har en dokumenterat fungerande ventilation,
- radonhalten i alla skolor och förskolor år 2010 är lägre än 200 Bq/m³ luft, och att
- radonhalten i alla bostäder år 2020 är lägre än 200 Bq/m³ luft.

Motionen

I motion 2004/05: MJ37 (fp, m, kd, c) yrkande 35 föreslås att riksdagen fattar beslut om ett nytt delmål (som avses komplettera det nu gällande) enligt följande.

Senast 2010 skall offentliga lokaler där barn vistas stadigvarande ej orsaka kortsiktiga eller långsiktiga negativa hälsoeffekter. Detta gäller problem såsom buller, allergier, radon och närvaro av hälsopåverkande kemikalier i byggmaterial.

Motionärerna anför att även om detta nya delmål delvis täcks av delmål 8 om inomhusmiljö tror de att man får en tydligare målfokusering genom att lyfta ut och fokusera på ett särskilt delmål rörande barns hälsa. Regeringen bör enligt motionärerna ges i uppdrag att definiera mätbara mål för detta nya delmål.

Utskottets ställningstagande

Regeringen redovisar i propositionen som sin bedömning att delmålet inte bör ändras och anför att man i likhet med Miljömålsrådet anser att delmålet för inomhusmiljö bör ses över så att även frågor om fukt och mögel och andra potentiella hälsorisker lyfts fram. I avvaktan på underlag för att formulera delmålet på ett sådant sätt bör dock enligt regeringens bedömning den nuvarande formuleringen kvarstå.

Utskottet vill inte föregripa de kommande övervägandena och avstyrker motionsförslaget.

Övriga förslag

Ökad användning av trä i byggandet

Motionen

Motionärerna bakom motion 2004/05:MJ29 (s) framhåller behovet av att använda trämaterial vid nybyggnation (förslag om tillkännagivande).

Utskottets ställningstagande

Bostadsutskottet har behandlat motionsförslag som syftar till ökad träanvändning vid ett flertal tillfällen, senast i betänkande 2004/05:BoU5. Utskottet redovisade då bl.a. att regeringen efter ett tillkännagivande från riksdagen 2002 om ett nationellt handlingsprogram för en ökad träanvändning (bet. 2001/02:NU12) beslutade att tillsätta en förhandlare med uppdrag att ta fram underlag till en överenskommelse kring en nationell strategi för att främja en ökad användning av trä i byggandet. Förhandlaren redovisade i januari 2004 rapporten Mer trä i byggandet – underlag för en nationell strategi för att främja trä i byggandet (Ds 2004:1). I rapporten redovisas förslag till en strategi för ökat byggande i trä dels på kort, dels på medellång och lång sikt, inklusive förslag om olika åtaganden från näringslivet respektive staten. Bland åtgärderna i strategin på kort sikt finns ett förslag om att se till att tränäringen och svenska myndigheter, inom EU, verkar för harmonisering av byggregler med träinriktning i Norden och avdelar resurser till det europeiska standardiseringsarbetet samt att se till att svenska trähusfabrikanter låter CE-märka sina produkter. Regeringen har därefter den 21 oktober 2004 utsett en ordförande för en samordnarfunktion med uppdraget att verka för att åtgärdsförslagen i träbyggnadsstrategin genomförs. I arbetet skall berörda företrädare från skogsnäringen, byggsektorn och myndigheter delta i enlighet med riktlinjerna i strategin. Ordföranden skall samverka med en bred krets av företrädare med intresse av byggfrågor och tillse att åtgärderna i linje med strategin främjar utvecklingen inom byggsektorn. Resultaten av uppdraget skall rapporteras på årsbasis, och uppdraget skall avslutas med en redogörelse för vad som uppnåtts senast den 31 december 2006.

Utskottet kan för sin del mot denna bakgrund konstatera att det som motionärerna eftersträvar i allt väsentligt torde vara tillgodosett och avstyrker förslaget.

Lågstrålande zoner

Motionen

I motionen 2004/05:MJ38 (mp, -) yrkande 50 återfinns förslag om lågstrålande zoner. Motionärerna vill att varje kommun skall ha *skyldighet* att upprätta minst en lågstrålande zon.

Utskottets ställningstagande

Bostadsutskottet har flera gånger tidigare behandlat frågeställningar om lågstrålande zoner. (Se bl.a. bet. 2002/03:BoU4 och 2004/05:BoU11). Utskottet har bl.a. anfört att de planinstrument m.m. som kommunerna redan i dag förfogar över torde göra det möjligt för dem att undvika olämpliga lokaliseringar av bebyggelse eller olika anläggningar för mobiltelefoni m.m. Vidare har utskottet pekat på att det ofta är till den kommunala nivån (t.ex. miljönämnder) som tillsynsansvaret och möjligheterna att ställa villkor på verksamhetsutövare har lokaliserats. Utskottet har även konstaterat att miljöbalkens försiktighetsprincip kan påverka lokaliseringen av sådana verksamheter som motionären åsyftar. Lagstiftningen ger således utrymme för ingripanden med stöd av denna princip eller uppställande av villkor med stöd av principen, antingen från tillsynsmyndighet eller från tillståndsmyndighet, under förutsättning att den aktuella verksamheten och forskningen på området motiverar detta. Utskottet har vidare i betänkande 2003/04:BoU7 pekat på att en kommun med stöd av bestämmelsen i 5 kap. 7 § första stycket 11 PBL, om det föreligger särskilda skäl, torde kunna i detaljplan fastställa värden för elektromagnetisk strålning som inte får överskridas.

PBL-kommittén fann (se SOU 2005:77) anledning att beröra önskemålet att kommunerna skall ges ökade möjligheter att i den fysiska planeringen avgränsa områden som över huvud taget inte skall få utsättas för vissa typer av störningar i syfte att höja områdenas kvaliteter för boende eller rekreation. Detta gäller exempelvis s.k. lågstrålande zoner, dit master eller andra strålande anläggningar inte skulle kunna lokaliseras, eller bullerfria områden, som skulle undantas från bullerstörande verksamheter för att säkerställa natur- och rekreationsvärden. Kommittén redovisade som sin mening att bestämmelserna i PBL och i 3 kap. miljöbalken ger stöd för att kommunen i vissa avseenden säkerställer särskilda kvaliteter och värden i avgränsade områden, inte minst genom ställningstaganden i översiktsplaneringen och regler i rättsverkande planer. Kommittén ansåg inte att det finns skäl att föreslå ändringar i PBL med anledning av de redovisade önskemålen.

Bostadsutskottet finner inte tillräckliga skäl för att nu ställa sig bakom motionsförslaget.

Vandringsvägar för fisk

Motionen

I motion 2004/05: MJ38 (mp, -) yrkande 58 finns ett förslag om vandringsvägar för fisk (förslag om tillkännagivande).

Utskottets ställningstagande

Utskottet redovisade vid behandlingen av liknande frågor under förra riksmötet (bet. 2004/05:BoU4) att man tidigare (se bet. 2002/03:BoU3) ansett att det bör finnas förbiflöde vid alla kraftverk. Enligt utskottet fanns det anledning att se över frågan om hur behovet av förbiflöden i befintliga vattenkraftverk kan tillgodoses och som en del i detta hur ändamålsenliga reglerna för omprövning av vattendomar är i sammanhanget. Vid behandlingen av proposition 2003/04:51 Kust- och insjöfiske samt vattenbruk redovisade regeringen att man hade för avsikt att ge *Boverket* i uppdrag att tillsammans med berörda myndigheter utarbeta nya riktlinjer för kommunernas vattenplanering. Detta skulle enligt regeringens bedömning även kunna utgöra ett underlag för de framtida vattenmyndigheternas arbete. Angående befintliga vattendomar anförde regeringen att arbetet med miljö kvalitetsmålen har visat bl.a. att det finns förutsättningar för att delvis ersätta kompensationsutsättningarna av lax och öring med åtgärder som förbättrar den naturliga produktionen i de utbyggda älvarna. Regeringen angav att man hade för avsikt att uppdra åt Kammarkollegiet och Fiskeriverket att i samverkan med Naturvårdsverket utreda möjligheter och konsekvenser av en sådan inriktning på kompensationsåtgärder för befintliga och kommande vattendomar. Vidare att Fiskeriverkets forskning har visat att långvarig odling av laxfisk leder till genetiska förändringar i bestånden som bl.a. gör dessa bestånd mindre konkurrenskraftiga. Regeringen ansåg det därför vara väsentligt att sådana bestånd kontinuerligt kan förstärkas med vild fisk på sådant sätt som gjorts i bl.a. Dalälven. Fiskeriverket borde därför enligt regeringens mening undersöka möjligheterna att, för bestånd av laxfisk beroende av kontinuerlig utsättning, skapa mindre, lokala självreproducerande laxbestånd som kan utnyttjas för att bevara beståndens naturliga karaktär. Med anledning av ett regeringsuppdrag redovisade Fiskeriverket därefter, den 29 november 2004, rapporten *Analys av möjligheter för och konsekvenser av en förändrad inriktning på kompensationsåtgärder avseende fiske i nuvarande och kommande vattendomar*. I rapporten framförs som en övergripande rekommendation att för alla kompensationsåtgärder bör målsättningen vara att så långt som är möjligt prioritera naturlig fiskproduktion och att bevara den biologiska mångfalden. Även om kompensationsutsättningar behövs även i framtiden finns det i dag alternativa åtgärder som syftar till att helt eller delvis bevara naturlig reproduktion som bör komma till ökad användning. Många äldre vattendomar innehåller otidsenliga villkor och det är därför viktigt att omprövningsverksamheten prioriteras i framtiden. Det är viktigt att skyddet av värdefulla vattenområden och naturliga fiskbestånd har en stark ställning i miljölagstiftningen. Vid tillståndsprövning bör skyddet av värdefulla naturliga fiskbestånd lyftas fram tillsammans med fiskeintresset. Fiskeriverkets uppdrag (rapporten) är föremål för beredning i Regeringskansliet.

Boverket fick det aviserade uppdraget i regleringsbrev för 2005. Uppdraget skall redovisas senast den 1 mars 2006.

I propositionen anför regeringen nu att rinnande vatten med omkringliggande områden utgör en av de mest artrika och värdefulla naturtyperna i landet. I det föreslagna nya miljö kvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv, kapitel 20, slås fast att djur skall kunna sprida sig utan hinder, att missgynnade arter skall ha tillräckligt med livsmiljöer och att bristmiljöer skall restaureras. För att uppnå dessa mål är behovet av ytterligare åtgärder i rinnande vatten stort. Antalet helt orörda miljöer är inte känt, men de är troligen få. Regeringen pekar även på att genom bestämmelser i miljöbalken är fyra älvar helt skyddade från utbyggnad m.m. och i ett antal andra vattensystem är vidare utbyggnad förbjuden. Detta ger enligt regeringen ett starkt och värdefullt skydd mot framtida exploatering. Även vatten som är skyddade mot utbyggnad sägs, enligt propositionen, ofta vara påverkade av andra typer av ingrepp såsom flottledsrensning. Det totala behovet av restaurering är därför enligt regeringen stort. Naturvårdsverkets, Riksantikvarieämbetets och Fiskeriverkets sammanställning 2005 om särskilt värdefulla miljöer är en viktig utgångspunkt för det fortsatta arbetet. Regeringen bedömer att restaurering av tidigare flottledsrensade vattendrag liksom av vattensystem med tidig och ofta partiell utbyggnad kan ge stora miljöförbättringar till begränsade kostnader.

När det gäller omprövning av vattendomar har, som också redovisas i propositionen, Miljöbalkskommittén analyserat eventuella behov av åtgärder utifrån översvänningsproblematiken (Miljöbalken under utveckling, Ett principbetänkande, SOU 2002:50) och kommit fram till att omprövning av vattendomar inte är någon lösning och att det inte heller finns behov av att utreda regelverket. Behovet av omprövningar är enligt kommittén främst motiverat ur naturvårdssynpunkt och med tanke på genomförandet av ramdirektivet för vatten. Miljöbalkskommittén bedömer att det kan finnas anledning att se över bestämmelserna för sådana regleringar där vattendomar saknas. Naturvårdsverket har i sin underlagsrapport inför den fördjupade utvärderingen pekat på att omprövningar av vattendomar av naturvårdsskäl har använts i liten omfattning, vilket innebär att det är svårt att utvärdera hur de juridiska verktygen fungerar. Regeringen avser att återkomma till frågan. Regeringen avser därutöver att låta utreda hur tillsynen kan ges bättre förutsättningar när det gäller regleringar av vattenflöden som saknar vattendomar och avser att återkomma med ett uppdrag till berörda myndigheter.

Mot den tecknade bakgrunden finner utskottet inte tillräckliga skäl för att gå motionärerna till mötes och avstyrker förslaget.

Digitala kartor

Motionen

Motion 2004/05:MJ38 (mp, -) yrkande 80 innehåller förslag om digitala kartor (förslag om tillkännagivande). Motionärerna vill bl.a. att uppgifter om kulturminnen skall göras så lättillgängliga som möjligt så att skogsäga-

ren, virkesköparen och entreprenören lätt kan komma åt dem. Motionärerna anser att när så har skett kan man rätteligen höja kraven på skogsägaren att ta vederbörlig hänsyn.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis förtjänar att nämnas att i fastighetsregistrets allmänna del (under Planer m.m.) skall redovisas bl.a. fornlämningar och bestämmelse om marks användning som har meddelats enligt lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. Vidare skall uppgifterna, enligt huvudregeln, redovisas i den registerkarta som hör till den allmänna delen.

I propositionen framhåller regeringen särskilt vikten av att den information som redan finns att tillgå om var fornlämningar och värdefulla kulturmiljöer förekommer görs lättare tillgänglig och användbar för skogsbrukets olika aktörer. Detta kan ske med hjälp av bl.a. en ökad användning av digital kartteknik och genom Internet. På flera håll, bl.a. inom Lantmäteriverket och Riksantikvarieämbetet, pågår utvecklingsarbeten som syftar till att göra befintlig information lättare tillgänglig, t.ex. digital fornminnesinformation (FMIS) och digitala historiska kartor. Riksantikvarieämbetet liksom skogsvårdsorganisationen har således en viktig löpande arbetsuppgift i att se till att all relevant information som kommer fram genom inventeringar och annan kunskapsuppbyggnad görs tillgänglig på ett enkelt sätt för markägare, brukare och andra. Information om kulturmiljövärden i skogen bör integreras i den information om skogliga förhållanden som skogsvårdsorganisationen skall tillhandahålla. Regeringen såg det också som angeläget att ta till vara den kunskap och kompetens som finns lokalt i arbetet. Vidare pekade regeringen på att skogsvårdsstyrelserna genom riktad rådgivning och annan kunskapsförmedling och genom sin regionala förankring i hög grad bidrar till måluppfyllelsen.

Mot den teknade bakgrunden finner utskottet inte tillräckliga skäl för att gå motionärerna till mötes och avstyrker förslaget.

Stockholm den 13 oktober 2005

På bostadsutskottets vägnar

Ragnwi Marcelind

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ragnwi Marcelind (kd), Owe Hellberg (v), Anders Ygeman (s), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Nina Lundström (fp), Maria Öberg (s), Mariam Osman Sherifay (s), Carl-Axel Roslund (m), Gunnar Sandberg (s), Lars Tysklind (fp), Rigmor Stenmark (c), Leif Jakobsson (s), Ewa Thalén Finné (m), Sten Lundström (v), Helena Hillar Rosenqvist (mp), Matilda Ernkran (s) och Pia Nilsson (s).

Avvikande meningar

1. **Ändrade delmål för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö, m.m. (m, fp, kd, c)**

Ragnwi Marcelind (kd), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Nina Lundström (fp), Carl-Axel Roslund (m), Lars Tysklind (fp), Rig-mor Stenmark (c) och Ewa Thalén Finné (m) anför:

Planeringsunderlag

För att få starkare fokus på rena miljöfrågor bör planeringsmålet renodlas. Vi anser att det i nuläget finns anledning att i delmålet lyfta in en beredskap för effekter som växthuseffekten förväntas ha.

Trycket på ökad bostadsbebyggelse är stort i flera av landets expanderande tätorter. I storstäderna blir trycket som störst. Grönområdena på dessa platser är därför viktiga för välbefinnandet och ur stadsmiljösynpunkt. Samtidigt är det svårt och i vissa fall omöjligt att ytterligare öka grönytan. Delmålet får därför inte tolkas som om en död hand läggs över byggnation i tätorter. Kommunerna själva är med sitt planmonopol de som är bäst lämpade att avgöra om grönytorna skall öka, minska eller vara oförändrade.

Därför bör delmål 1 ges följande lydelse:

Senast år 2010 skall fysisk planering och samhällsbyggande grundas på program och strategier för:

- hur den fysiska planeringen skall utformas så att förutsättningarna för miljöanpassade och resurssnåla transporter förbättras,
- hur kulturhistoriska och arkitektoniska värden skall tas till vara och utvecklas,
- hur grön- och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden skall bevaras, vårdas och utvecklas för såväl natur och kulturmiljö samt fritidsändamål och andelen hårdgjord yta i dessa miljöer fortsatt begränsas,
- hur den fysiska planeringen underlättar för effektiv energianvändning och tillvaratagandet av förnybara energiresurser samt hur man i den fysiska planeringen underlättar för infrastrukturutbyggnad av miljöeffektiv energiproduktion och distribution såsom t.ex. fjärrvärme,
- hur den fysiska planeringen skall utformas för att ta hänsyn till eventuella effekter av de klimatförändringar som växthuseffekten innebär.

Riksdagen bör fatta beslut om delmålens utformning i enlighet med vårt förslag.

Buller

Miljömålsrådet förespråkade ett större fokus på åtgärder som dämpar bulleret vid källan. Det är beklagligt att regeringen inte tar tag i detta problem i propositionen.

Vi anser att det är fel att endast adressera buller från trafik i delmål 3. Även om trafikbuller är den vanligaste orsaken till bullerstörningar förekommer också andra bullerkällor. Det behövs dessutom en översyn av reglerna och hur dessa utformas.

Delmål 3 bör ha följande lydelse:

- Antalet människor som utsätts för bullerstörningar överstigande de riktvärden som riksdagen ställt sig bakom för buller i bostäder skall ha minskat med 5 % till år 2010 jämfört med år 1998.

Vid nästa översyn av miljömålen bör detta delmål omarbetas så att det fokuserar på hälsoeffekter av buller. Det är viktigt att bullerproblematiken inte hindrar utvecklingen i våra större städer. En förtätning kan i många fall vara viktig för att uppnå andra miljömål. Därför krävs kreativa lösningar på bullerproblematiken. Vi anser att följande åtgärder är viktiga för att minska problemen.

1. Regeringen bör tydliggöra för Vägverket och Banverket att arbetet med att minska bullerstörningar från järnväg och trafik har hög prioritet. Det är inte rimligt att nya väg- och järnvägsbyggnationer utförs på ett sådant sätt att befintlig byggnation inte uppnår riksdagens fastställda normer. Det är heller inte rimligt att utbyggnad sker på ett sådant sätt att övrig markanvändning allvarligt försvåras. Det senare gäller framför allt i tätorterna.
2. Utvecklingen av tekniska lösningar för bättre fungerande bulleravskärmning via bullerplank, nya typer av vägbeläggning etc. måste uppmuntras. Teknisk utveckling och forskning avseende enskilda bullerkällor är viktigt. Här bör regeringen t.ex. verka för att det på EU-nivå arbetas med att minska bullernivåerna från biltrafiken.
3. Teknikutveckling och forskning kring hur man minskar högfrekvent buller bör förstärkas. Här bör också frivillig märkning av produkter uppmuntras för att stärka konsumenternas möjlighet att välja bort bullerande produkter.

Riksdagen bör fatta beslut om delmålet utformning i enlighet med vårt förslag.

Energianvändning m.m. i byggnader

Fastighetsskattens utformning är ett hinder för att åstadkomma effektivisering av energianvändningen i byggnader, eftersom energibesparande investeringar medför höjt taxeringsvärde och därmed höjd fastighetsskatt.

Vi anser att det är viktigt att fokusera på minskningen av användningen av fossila bränslen i detta delmål. Det är också viktigt att få en tydlig men realistisk markering av hur stor minskningen av växthusgaser som bostads-

sektorn kan bidra med. Rapporten Klimatkontroll 2004 pekar på att en minskning med 40 % av utsläppen till 2020 jämfört med 1995 inte är realistisk. Bostadssektorn är den sektor i samhället där minskningar av växthusgaser hitintills har varit störst och är troligen den sektor som har lättast att minska sina utsläpp ytterligare.

Vi vill omformulera delmål 7 enligt följande:

Miljöbelastningen från energianvändningen i bostäder och lokaler minskar och är lägre år 2010 än år 1995. Bostadssektorn bör minska sitt bidrag till utsläpp av växthusgaser med minst 40 % till 2020 jämfört med utsläppen 1995. Detta skall bl.a. ske genom att den totala energianvändningen effektiviseras för att på sikt minska samt en övergång till uppvärmning som inte baseras på fossila bränslen.

Riksdagen bör fatta beslut om delmålet utformning i enlighet med vårt förslag.

Nytt delmål om inomhusmiljö

Vi anser att det är mycket oroande att flera rapporter pekar på att den miljö där våra barn vistas stora delar av sin tid i många fall är hälsovådlig. Det gäller inte minst buller i skol- och förskolemiljö. Andra miljöproblem för barnen är att de utsätts för kemikalier, allergener etc. Senast har Länsstyrelsen i Skåne län i projektet ”Barnen i Bullerbyn” gjort bullermätningar på skånska daghem och uppmätt bullernivåer på över 110 decibel. Vid förfrågan uppger också många kommuner att man inte bedriver en systematisk översyn över inomhusmiljön i skolor och förskolor. Mycket tyder på att dålig skolmiljö ofta beror på dåliga kunskaper och dålig samordning mellan olika funktioner, framför allt i kommunerna. Det är uppenbart att den lagstiftning som finns inte är tillräcklig.

Även om detta nya delmål delvis täcks av delmål 8 om inomhusmiljö tror vi att man får en tydligare målfokusering genom att lyfta ut och fokusera på ett särskilt delmål rörande barns hälsa. Regeringen bör ges i uppdrag att definiera mätbara mål för detta nya delmål. Delmålet bör få följande utformning.

Senast 2010 skall offentliga lokaler där barn vistas stadigvarande ej orsaka kortsiktiga eller långsiktiga negativa hälsoeffekter. Detta gäller problem såsom buller, allergiska problem, radon och närvaro av hälsopåverkande kemikalier i byggmaterial.

Riksdagen bör fatta beslut om nytt delmål i enlighet med vårt förslag.

2. Ändrade delmål för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö m.m. (mp)

Helena Hillar Rosenqvist (mp) anför:

Planeringsunderlag

Jag kan inte ställa mig bakom regeringens förslag till revidering av delmål kring hårdgjord yta och vill ha kvar formuleringen att andelen hårdgjord yta inte skall öka. Hårdgjorda ytor kostar i form av ökade mängder dagvatten och mer smutsigt avrinningsvatten samt mindre av grönytor. Grönytor har många positiva effekter för staden. Det handlar om renare luft, rening av vatten, friskare människor, bättre fuktbalans osv. Det är därför inte bra att devalvera delmålet på denna punkt.

I avsnittet God bebyggd miljö står att senast 2010 skall planering och byggande grundas på program och strategier för hur ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur kan åstadkommas så att bilanvändningen kan minska och förutsättningarna för miljöanpassade och resursnåla transporter förbättras. Detta måste innebära ett tydligt avståndstagande från *externhandelscentrum*. Dagligvaruhandel måste finnas där människor bor. Utbyggnad av externhandelscentrum motverkar kraftigt möjligheterna att uppnå mål om god bebyggd miljö samt begränsad klimatpåverkan. Jag vill se ett tillfälligt stopp för etablering och utbyggnad av externa köpcentrum för att under tiden utvärdera konsekvenserna av hittillsvarande sådana etableringar ur miljösynvinkel och social synvinkel. Jag vill även att etablering och utbyggnad av externhandel alltid skall föregås av en tillståndsprövning enligt miljöbalken samt en kartläggning av de sociala konsekvenserna.

Vad jag nu med anledning av motion 2004/05: MJ38 (mp, -) yrkande 119 anfört bör riksdagen med avslag på regeringens förslag till reviderat delmål som sin mening ge regeringen till känna.

Buller

Delmålet för minskat buller är för snävt. Jag anser att det mer måste utgå från ett folkhälsoperspektiv. Man bör därmed inte inskränka sig till endast trafikbuller, utan det bör gälla allt buller. Det bör även vara en ambition att antalet människor som känner sig störda av buller skall minska. Detta gäller både buller som är över riktvärden och sådant buller som inte är det men som däremot är konstant och därför störande.

Genom förtätning utnyttjas i dag områden som man vet är bullerstörda för bebyggelse; jag anser detta olämpligt. Om man ändå bygger i störda lägen bör man se till att alla lägenheter har en "tyst sida". I större städer där man har problem med buller bör åtgärdsprogram för buller upprättas. Vägverket skall kunna anmodas använda alternativa gatubeläggningar. Två miljoner människor anses vara utsatta för buller som överskrider riktvärdena för utomhusbuller vid bostaden, och antalet som exponeras över riktvärdena ökar kontinuerligt till följd av ökad trafik och bebyggelse i mer bullerstörda lägen. Det är därmed tydligt att riktvärden inte är ett till-

räckligt skarpt instrument för att man i kommunal planering och vid politiska beslut skall fatta beslut i rätt riktning. Jag vill även införa bindande gränsvärden för buller. Därmed blir kraven på åtgärder större.

Vad jag nu med anledning av motion 2004/05: MJ38 (mp, -) yrkande 92 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Energianvändning m.m. i byggnader

För att konkretisera delmålet om minskad energianvändning i byggnader bör en procentandel för minskningen anges. Dessutom bör det tydliggöras att en större energiandel skall komma från förnybara källor. Jag föreslår därför följande formulering: *Miljöbelastningen från energianvändningen i bostäder och lokaler minskar och är lägre år 2010 än år 1995. Detta skall bl.a. ske genom att den totala energianvändningen minskas med 20 % samt att andelen energi från förnybara källor ökar kontinuerligt.*

Den miljövänligaste kilowattimmen är den som inte produceras. Därför bör fokus först ligga på energisnåla lösningar. Steg två är att se till att den energi man behöver är långsiktigt hållbart producerad. All av staten subventionerad renovering såsom ROT-bidrag skall ha en klar miljöambition. I Sverige bygger vi hus med tanken att de skall hålla länge. Det är bra men det gör också det viktigt att göra rätt från början. Nyproducerade hus måste vara energisnåla och vid behov uppvärmda på ett bra sätt. Solfångare för tappvarmevatten bör vara obligatoriskt liksom effektdrivande elvärme bör vara förbjudet. Det är ur samhällsperspektiv problematiskt att den högkvalitativa elen används till ett lågkvalitativt ändamål som uppvärmning, såväl direktverkande som via t.ex. värmepumpar. Speciellt olyckligt är att värmepumpar så gott som alltid kompletteras med el som toppvärme-källa.

Riksdagen bör därför fatta beslut om delmålet utformning i enlighet med mitt förslag samt som sin mening ge regeringen till känna vad jag med anledning av motion 2004/05: MJ38 (mp, -) yrkande 111 i övrigt anfört.

Nytt delmål om biologisk mångfald i tätorter

Flera hotade arter förekommer i bebyggda miljöer (inklusive sand- och grustäcker som i miljömålsstrukturen räknas till bebyggd miljö). Bland de arter som nu är aktuella för åtgärdsprogram är det främst två grupper för vilka bebyggelsemiljöer har stor betydelse. Det är dels ett antal arter som har en väsentlig del av sina förekomster i pågående eller tidigare sand- och grustäcker, dels arter knutna till hålträd och gamla grova träd.

De arter som lever i pågående eller tidigare sand- och grustäcker hotas främst av igenplantering eller spontan igenväxning efter täktens avslutande. När det gäller grova träd och hålträd behövs först en kartläggning av dem och sedan en aktiv planering för bevarande och återskapande av dem. Planeringsinstrumenten finns framför allt hos kommunerna, dels genom deras ansvar för den fysiska planeringen i stort, dels genom att det

vanligen är kommunerna som sköter parker, grönytor och planteringar inne i tätorterna. Södra Sverige (upp till Limes norrlandicus) är viktigast i detta avseende, men en del hotade arter i grova träd och hålträd finns även längre norrut. Prioritering av hotade arter i täktåterställningsärenden samt grova träd behöver lyftas fram i ett särskilt delmål om bevarande av biotoper i bebyggd miljö.

Vad jag nu med anledning av motion 2004/05: MJ38 (mp, -) yrkande 99 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Övriga förslag

Lågstrålande zoner

Det finns i dag människor som har besvär eller upplever obehag av strålning och elektromagnetiska fält. För att dessa och andra skall kunna välja att inte utsätta sig för förhöjd bakgrundsstrålning skall varje kommun ha skyldighet att upprätta minst en lågstrålande zon. Området bör vara lämpligt för boende, och skyddet mot strålning måste vara långsiktigt.

Vad jag nu med anledning av motion 2004/05: MJ38 (mp, -) yrkande 50 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vandringsvägar för fisk

Vattendragen bör åter bli miljöer för vandrande fiskarter som lax, laxöring och ål. I dag råder brist på strömmande vatten. Många arter som är beroende av biotopen strömmande vatten återfinns bland hotade arter. Vi anser att det skall finnas förbiflöde vid alla kraftverk. Det innebär att de utbyggda älvarna bör förses med erforderliga och ändamålsenliga laxtrappor och vandringsvägar för ål, i de fall det inte redan finns. I de fall anordningar för fiskens vandringar inte finns anlagda förutsätter tillkomsten av sådana att den vattendom som reglerar den aktuella vattenkraftsanläggningen kan omprövas. Det finns anledning att skyndsamt se över frågan om hur behovet av förbiflöden i befintliga vattenkraftverk kan tillgodoses och, som en del i detta, hur ändamålsenliga reglerna för omprövning av vattendomar är i sammanhanget. I dag är intresset för restaurerande av sjöar eller vattendrag ibland stort, men kostnaden för att upphäva vattendomen kan vara större än den för restaureringen.

Vad jag nu med anledning av motion 2004/05: MJ38 (mp, -) yrkande 58 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Digitala kartor

Det finns stora potentialer i att göra natur- och kulturvärdesinformation tillgänglig för markägare och allmänhet via digitala kartor. I dag kan Skogsstyrelsen direkt se om ett avverkningsanmält objekt innehåller kända kulturminnen och meddela detta. Problemet är att objekten inte alltid är kända eller helt inlagda. Ett annat problem är att dessa upplysningar inte

kan lämnas vid exempelvis gallringar, vilka ju inte är anmälningspliktiga. Jag vill därför att uppgifterna om kulturminnen skall göras så lättillgängliga som möjligt så att skogsägaren, virkesköparen och entreprenören lätt kan komma åt dem. När så har skett kan man rätteligen höja kraven på skogsägaren att ta vederbörlig hänsyn. Åtgärder i form av rådgivning och information till skogsbruket samt utveckling av skonsammare markberedningsmetoder och bättre incitament för maskinförare att ta hänsyn är också av största vikt för att rädda kulturvärden i skogen.

Vad jag nu med anledning av motion 2004/05: MJ38 (mp, -) yrkande 80 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.